

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Decernimus 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

In Cap. 1.

SUMMARI A.

1. Olim causa Episcoporum cognoscebantur in Concilio provinciali.
2. Clerici licet excommunicati non privantur beneficiis suis.

HOc Cap desumptum est ex Concilio Africano, ut inscriptio ipsa indicat: ubi cum Episcopus quod vult Deus compromississet venire in Iudicium, responsurus adversario suo, sed postea contumaciter abesset, excommunicatur ab eodem Concilio, reservato tamen ipsi Episcopatu.

1. Ubi in primis observandum est, quod olim Episcoporum causa cognoscebantur in Concilio provinciali, ut hic *Can. Scitote VI. quasi 3. in can. Si quis mundus XV. quasi 7. can. Si quis Episcoporum, & van. Accusatus cum duob. seqq. III. quasi 6.* Quod hodie quoad causas criminales Episcoporum immutatum est per Conc. Trid. *Sess. 24. c. 5. De reform.* ut, si causa Episcoporum depositionem vel privationem mereantur, non nisi ab ipso summo Pontifice cognosci & terminari debeant. Præterquam si ejusmodi fuerit causa, quæ necessariò

extra Rom. Curiam committenda esset: quo casu solis Metropolitanis vel Episcopis, à S. Pont. eligendis, committitur; ita tamen, ut hi non nisi facti instructionem sumant, processumque conficiant, reservatâ eidem S. Pont. sententiâ definitivâ.

Hunc verò textum rectè transfert Panorm. hic ad cæteros Clericos, qui licet propter contumaciam suam excommunicari possint, non tamen privari beneficiis suis, & confirmat, *text. in c. fin. s. fin. inf. Vi lite non contest. neque enim convenit propter idem delictum Clericos duplici pœnâ affici, c. At si Clerici 4. in fine hoc tit.* Quod & hodie correctum est per Conc. Trid. *Sess. 15. c. 3. De reform.* quo mandatur Judici Ecclesiastico, ut tam in procedendo, quàm definiendo, abstinere à censuris Ecclesiasticis, & nisi in subsidium eas infligat, ubi scilicet per multas pecuniarias, vel per captionem pignorum, personarum que distributionem, sive etiam per privationem beneficiorum, aliaque juris remedia non potest procedere contra contumacem. Quod utinam Episcopi sive Officiales eorum rectè observarent.

In Cap. Decernimus 2.

SUMMARI A.

1. Negotia Ecclesiastica ac spiritualia tractanda per Prælatos Ecclesiasticos.
2. Intellectus c. 1. De procurat. lib. 6.
3. Laicus in causis Ecclesiasticis potest esse adfessor.
4. Non tamen sine Iudice.
5. An ex commissione Iudicis possit procedere.

ELegans hoc Caput est, quo prohibentur laici tractare negotia Ecclesiastica, præcipuè spiritualia; sed ea per Prælatos Ecclesiasticos, ut sunt Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, alique Ecclesiasticam jurisdictionem habentes, explicari debent, sive id faciant per se, sive per suos Officiales aut vicarios, *c. Cum Episcopus 7. ibi, vel per alium, De off. ordin. in 6.* sive etiam per delegatos Judices, quibus scilicet causam unam vel plures Ecclesiasticas committant audiendas vel decidendas, quod ipsis permissum est, *d. c. Cum Episcopus & passim toto tit. sup. De off. & potest. jud. deleg.* Ad enim cuiuslibet Judici ordinario, hoc

est, cui eo ipso, quod ratione officii sui jurisdictionem habet, à jure concessum est, ut vel omnem jurisdictionem suam vel partem alteri possit demandare, *l. Solet 16. cum l. seq. de jurisdictione sicut sup. ad Rubr. ejusd. tit. De off. & pot. jud. deleg. latius comprobavimus.*

Quibus tamen obstare videtur *text. in c. 1. De procurat. in 6.* quo procurator ad rem spiritualem in judicio agendam vel defendendam rectè constituitur. Verùm hic noster textus exaudiendus est, non de qualibet tractatione, sed quæ fit in Judicando vel disponendo, ut rectè hic interpretatur Decius: quod etiam comprobatur idem *text. in fine, dum de exhibenda justitia loquitur.*

Uode fit, quod & laicus in causis Ecclesiasticis rectè adhibeatur adfessor, ut hic tradit Hostiensis, quem Ant. de Butrio & alii communiter sequuntur, recte eodem Decio, *hic n. 131.* quia adfessoris officium est adfidere, & consulere Judici, non judicare, *l. 1. c. De Adfess.* Et hinc fit, quod etiam

etiam laicus consuli & respondere possit in causis Ecclesiasticis, ut ex sententia Innoc. docet Panorm. hic num. 13 in fine, & facit textus in l. *Quidam decedens* § al l. *Ita autem* §. Papinianus D. De adm. *missi* & *peric. tut.* ubi consilium requiri potest ab eo, qui principaliter in causa non est habilis, in qua consilium petitur.

4 Sed quid si adfessor causam Ecclesiasticam audiat sine iudice? Et non valere rectè existimat Panorm. d. num. 13. quia acta essent sine iudice. Adfessor quippe, ut jam dixi, nullam iurisdictionem habet, sed officium consulendi iudici, ideoque acta coram eo gesta non possunt haberi pro iudicialibus.

5 Sed num ex commissione iudicis id possit adfessor? Laicus, puta, iudex discedens ex iudicio committit reliquum, quod in causa agendum restat, laico adfessori, an adfessor ex hac commissione possit procedere? Minimè, propter *h. text. nostrum*. Causa verò merè civilis, quæ inter lai-

cos agitur in foro Ecclesiastico, licet committitur laico, siue is adfessor fuerit, siue alius laicus, ut per Gl. hic, communiter receptam, attestante Decio hic num. 7. quemadmodum & causa criminalis. Imò debet illa committi laico, si pœnam sanguinis iroget, ad vitandam irregularitatem, c. *fin. Ne Clerici vel Monachi* in 6. Neque obstat textus in c. *Per tuas* 9, *sup. De arbitr.* quo loco laicus cum Clerico in arbitrum rectè recipitur in re spirituali. Sed hoc argumentum dissolvimus ad c. *Contingit sup. eod. De arbitr.* Atque hæc usque adeò obtinent, ut ne quidem laicus iudex de causa Ecclesiæ possit cognoscere, licet ea in principalem causam incidit: veluti si coram iudice sæculari hæreditas paterna petatur per filium, adversarius verò neget illum esse legitimum, hæc exceptio non coram eodem iudice sæculari disputabitur, sed remittenda erit ad iudicem Ecclesiasticum, propterea quòd pendeat ex matrimonio, quod spirituale est siue Ecclesiasticum.

In Cap. At si Clerici. 4.

SUMMARI A.

1. *Contenta huius Cap.*
2. *Clericus confessus & convictus coram iudice non ideo condemnandus à suo Episcopo.*
3. *Confessio Clerici prius degradati coram iudice sæculari facta an valeat.*
4. *Degradatio actualis quibus casibus permessa.*
5. *Episcopus in adulterio & aliis criminibus minoribus dispensare potest.*
6. *Adulterium cum aliis criminibus minoribus Pont. cur. conjunxerit.*
7. *Cum Clerico adultero Episc. cur. dispenses.*
8. *Clericus post depositionem quando tradi possit iudici sæculari puniendus.*

Hoc Cap. tria potissimùm continentur. I. Quòd Clericus confessus, vel convictus de crimine coram iudice sæculari, non ideo debeat condemnari ab Episcopo suo, sed tum desum, ubi coram Episcopo suo confessus, vel legitimè probato, convictus est. Alterum est, quòd in adulterio, aliisque criminibus minoribus, possit Episcopus dispensare, pœnam Clerico remittendo, post peractam ab eo pœnitentiam. III. Interdicitur Episcopo, ne Clericum post depositionem ab ordinibus Ecclesiasticis factam tradat iudici sæculari puniendum.

Primi membri hæc ratio redditur, quòd sicut sententia à non suo iudice lata ipso iure non valet, ita nec confessio, text. *h. & toto tit. C. Si non à compet. iud.* Idem est et si Clericus convictus sit coram sæculari iudice, ob eandem rationem, quam confirmat iuris regula, *Factum à iudice, quod ad officium eius non pertinet, ratum non est, l. Factum* 170. *D. De R. l.* quippe iudex sæcularis quoad Clericum non iudex est, sed privatus, *d. l. Factum* & *l. 3. D. De off. praesid.* Quare omninò idem est, etiam si in causa civili Clericus confessus, siue convictus fuerit; cum expressè iuris sit, Clerici iudicem non alium esse posse quàm Ecclesiasticum, c. *Si diligenti* 2. *inf. De foro compet. & Auth. Statuimus* C. *De Episc. & Cler.* Ad eò ut ne quidem consuetudine contrarium introduci possit, c. *Clerici* 8. *h. t. c. 3. sup. De consuet. & Auth. Cassa & irrita* C. *De sacros. Eccles.* Excipe causam feudalem, in qua dominus sæcularis iudex est etiam inter Clericos vasallos, ut *inf. c. seq. dicitur*. Nec obstat textus in *can. Multi in princ.* 11. *q. 1.* Ubi dicitur, neminem prohibendum à communione siue consuetudine nostra, nisi fuerit convictus in iudicio Ecclesiastico vel sæculari: quia exaudiendum id est bipartitè, de Clerico scilicet convicto coram suo iudice Ecclesiastico, & de laico coram iudice suo sæculari, ut ita singula reddantur singulis, *Gl. in d. can.*